

Захаренко Л.М., канд. психол. наук – старший науковий співробітник наукової лабораторії з проблем психологічного забезпечення, Національна академія внутрішніх справ (м. Київ)

Старіков Є.Д., курсант 2 курсу факультету підготовки фахівців для підрозділів Національної гвардії України, Національна академія внутрішніх справ (м. Київ)

Формування мотивації досягнення у курсантів-майбутніх психологів Національної гвардії України

*Ефективність діяльності залежить від сили мотивації.
Закон Йеркса-Додсона.*

Мотивація діяльності є однією з найскладніших проблем у психологічній науці. Мотивація особистості до військової діяльності вивчалася рядом військових психологів (М. Варій, Л. Дунець, Г. Магась, А. Матеюк, О. Сафін, М. Томчук, В. Ягупов тощо). Науковці єдині у тому, що військово-професійна діяльність є полімотивованою.

У психології термін «мотивація» як психічне явище трактується по-різному: як сукупність чинників, що підтримують і направляють поведінку; як сукупність мотивів; як спонукання, що викликає активність організму і визначає її направленість. Мотивацію можна розглядати: за способами мотивації (нормативна, примусова і мотивація стимулювання); в залежності від джерела виникнення мотивів (внутрішня і зовнішня мотивація); з точки зору спрямованості на досягнення цілей (позитивна і негативна).

Одним із різновидів мотивації діяльності людини є мотивація досягнення, яка пов'язана із потребами індивіда досягати успіхів і уникати невдач. Мотив досягнення успіху – це прагнення людини досягти успіхів у діяльності та спілкуванні. Мотив уникнення невдач – відносно стійке прагнення людини уникнути невдач у життєвих ситуаціях, пов'язаних з оцінкою результатів її діяльності іншими людьми.

З метою визначення, який мотив досягнення (прагнення до успіху чи уникнення невдачі) переважає у курсантів-психологів, було проведено емпіричне дослідження. Вибірку склали курсанти чоловічої статі першого року навчання факультету підготовки фахівців для Національної гвардії України Національної академії внутрішніх справ, які навчаються за спеціальністю «Психологія» ступеня вищої освіти бакалавр.

Дослідження проводилося за методикою А. Мехрабіана «Вимірювання мотивації досягнення» (модифікований тест-опитувальник для вимірювання мотивації досягнення, запропонований М.Ш. Магомет-Еміновим).

Відповідно до отриманих результатів показники вибірки знаходяться у межах від 65 до 162 балів. Середнє значення – 125,22 бали. Бали всієї вибірки були проранжовані та поділені на дві контрастні групи: верхні 27% вибірки (135,81-162 бали) характерні для мотиву прагнення до успіху; нижні 27%

вибірки (65-91,19 балів) – мотиву уникнення невдачі. Значення від 91,20 до 135,8 балів характеризуються нейтральною тенденцією (відсутність чіткого розмежування тенденцій). Отримані дані представлені на рис. 1.

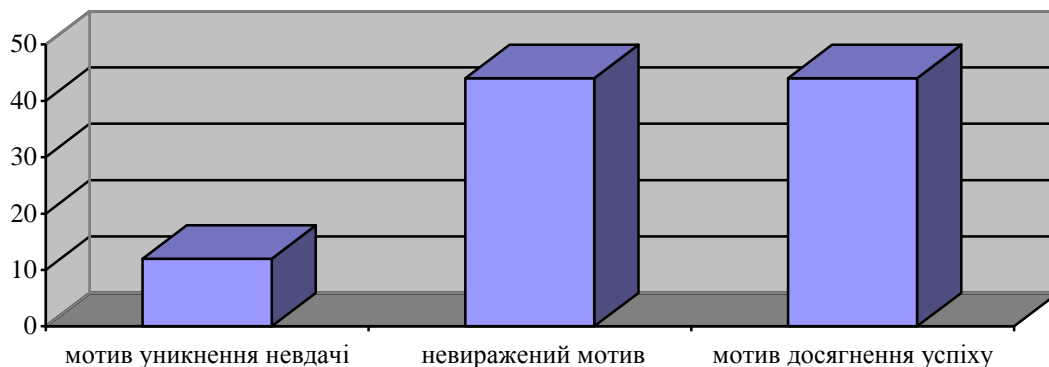

Рис 1. Представленість мотивації досягнення курсантів (бали)

Згідно з отриманими даними, мотив прагнення до успіху та невиражений мотив притаманні однакової кількості опитаних курсантів (44,4%), мотив уникнення невдачі – найменшій кількості курсантів (11,2%).

Таким чином, мотив досягнення успіху характерний менш, ніж половині опитаних, близько половини опитаних курсантів мають невиражений мотив. Це є свідченням відсутності у 55,6% опитаних курсантів-психологів мотиву досягнення успіху та потреби його формування.

Відповідно до отриманих результатів емпіричного дослідження можна визначити такі шляхи формування у курсантів мотивації досягнення успіху та стимулювання мотивації навчально-творчої діяльності, орієнтованої на майбутню професійну діяльність:

- формування мотивації успішної навчальної та службової діяльності курсантів під час проходження мотиваційного тренінгу, який проводить психолог факультету;
- врахуванням офіцерами мотиваційних чинників курсантів щодо подальшого проходження служби, виявлення існуючих проблем та надання допомоги у їх розв’язанні під час проведення індивідуально-виховної роботи з перемінним особовим складом;
- засвоєння курсантами теоретичних знань на лекційних заняттях як формування потреби у творчій діяльності;
- оволодіння вміннями і навичками діяльності психолога-практика, психолога-дослідника як потреби у творчому підході до вирішення практичних завдань під час семінарських та практичних занять з дисциплін спеціалізації;
- набуття особистісного досвіду професійної творчої діяльності військовослужбовця-психолога протягом проходження практики та стажування у військових частинах Національної гвардії України.